Ενας Φιλος Ηλθε Αποψε
Απ Τη Σχολη Ευελπιδων

Σ. Βενιζέλος, Ριζοσπάστης

ΜΕΤΑΞΑΣ : Πάρε αυτό τό κοκκαλάκι άπ' τή Θεσσαλονίκη. Κι' άν έλθουν κατά έδώ εργάτες, θά τούς περιποιηθεῖς βέβαια σάν βέρος.... φιλεργάτης !....

ΑΝΕΛΑΒΕ ΧΤΕΣ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ Ο ΣΥΝΤ)ΑΡΧΗΣ ΣΚΥΛΑΚΑΚΗΣ

ΕΝΑΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΡΧΗΓΟΥΣ ΤΟΥ „ΚΥΡ. ΚΡΑΤΟΥΣ"

ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΟΥ 1936
ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΟΝ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗ Θ. ΣΚΥΛΑΚΑΚΗ

Άρθρο από τον Ριζοσπάστη, 19/5/1936
Άρθρο από την εφημερίδα "Ελευθερία", 21/7/1939.

Αθήνα
Ιούνης του 2011

Ανεύρεση ντοκουμέντων: Σπουδές στο Γαλανόμαυρο
Αξιολόγηση προτεραιοτήτων: Antifa Scripta
Πληκτρολόγηση, καλή διάθεση: Σπουδές στο Γαλανόμαυρο

Φωτογραφία εξωφύλλου:
Λεπτομέρεια από πρωτοσέλιδο του "Ριζοσπάστη", 19 Μαΐου του 1936.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΕΝΑΣ ΦΙΛΟΣ ΗΛΘΕ ΑΠΟΨΕ ΑΠ ΤΗ ΣΧΟΛΗ ΕΥΕΛΠΙΔΩΝ

Τον Μάιο του 1936, λίγες μέρες έπειτα από τη σφαγή των εργατών της Θεσσαλονίκης και λίγους μήνες πριν από την δικτατορία του Μεταξά, στη θέση του υπουργού των εσωτερικών του ελληνικού κράτους διορίστηκε ο απόστρατος συνταγματάρχης Θεόδωρος Σκυλακάκης. Ο Σκυλακάκης είναι παλιός γνώριμος όσων παρακολουθούν τη σειρά κειμένων που δημοσιεύουμε κάτω από τον τίτλο "Σπουδές στο Γαλανόμαυρο". Παλιά καραβάνα του ελληνικού παρακράτους όπως αυτό διαμορφώθηκε στον μεσοπόλεμο, ο Σκυλακάκης εμφανίστηκε τον Σεπτέμβρη του 1934 σαν διευθυντής της εφημερίδας "Κράτος" και αρχηγός της ναζιστικής "Οργάνωσης Εθνικό Κυρίαρχο Κράτος".

Τις ίδιες μέρες που το πρώτο φύλλο της εφημερίδας "Κράτος" χτυπούσε τα stand συνοδευόμενο από εντυπωσιακή για την εποχή διαφημιστική καμπάνια, η ΟΕΚΚ ετοιμαζόταν να συμμετάσχει, μαζί με άλλες εθνικιστικές οργανώσεις της εποχής στο "Συνέδριο των ελληνικών εθνικιστικών οργανώσεων" που θα λάμβανε χώρα τον Νοέμβρη της ίδιας χρονιάς. Όμως, λίγο μετά από την έκδοση της εφημερίδας "Κράτος", φαίνεται πως κάτι τσάκισε. Η ΟΕΚΚ αποφάσισε να μην συμμετάσχει στο συνέδριο και κατήγγειλε τους υπόλοιπους συμμετέχοντες για "προσωπικές αντιζηλίες". Από τότε και για τους περίπους έξι μήνες που κράτησε η έκδοσή της, εκτός από άρθρα εξύμνησης των ναζιστικών καθεστώτων και καταγγελίες των απανταχού εβραϊκών συνωμοσιών, η εφημερίδα "Κράτος" επιδόθηκε σε αποκαλύψεις σκανδάλων στα οποία εμπλεκόταν ο διοικητής της Εθνικής Τράπεζας Ιωάννης Δροσόπουλος και οι ευνοούμενοί του πολιτικοί και επιχειρηματίες. Ανάμεσα στους ευνοούμενους βρίσκουμε τον Πρόδρομο Μποδοσάκη, μετέπειτα επίσημο έμπορο όπλων του καθεστώτος Μεταξά, αλλά και τον Νικόλαο Κανελλόπουλο, εργοστασιάρχη λιπασμάτων και πατέρα του Αλέξανδρου Κανελλόπουλου, αρχηγού του εθνικιστικού "Παμφοιτητικού Συλλόγου" και μετέπειτα διοικητή της μεταξικής ΕΟΝ.

Η εφημερίδα "Κράτος" είχε σύντομη παρουσία στην ελληνική εκδοτική ζωή. Κυκλοφόρησε για λίγο παραπάνω από έξι μήνες και σταμάτησε να εκδίδεται στις αρχές του 1935. Από εκεί κι έπειτα, τα ίχνη του Θεόδωρου Σκυλακάκη και των υπόλοιπων μελών της οργάνωσης χάνονται για λίγο -ή καλύτερα

χρειάζεται περισσότερη δουλειά απ' όση έχουμε κάνει για να ανακαλυφθούν. Προφανώς όμως, ο Σκυλακάκης και οι φίλοι του δεν χάνονται από το υπέδαφος της ελληνικής πολιτικής ζωής. Όταν τον Μάη του 1936 ο Σκυλακάκης επανεμφανίζεται, είναι σαν υπουργός των εσωτερικών. Προσωρινός υπαρχηγός του Μεταξά, αρμόδιος για την τελική καθυπόταξη των εργατικών ταραχών που συνέχιζαν να συγκλονίζουν τη χώρα, αλλά και, όπως θα ανακαλύψουμε παρακάτω, αρμόδιος και για την πρόχειρη συμφιλίωση κομματιού του κόμματος των φιλελευθέρων με την "κυβέρνηση Μεταξά", λίγο πριν από το πραξικόπημα της 4ης Αυγούστου.

Είναι βέβαια γεγονός ότι ο Θεόδωρος Σκυλακάκης εμφανίζεται σήμερα σαν ένα τριτεύον πρόσωπο της ελληνικής ιστορίας. Όντως, στους ταραγμένους μήνες που ακολούθησαν την 4η του Αυγούστου του 1936, προσπάθησε να παραγκωνίσει τον Μεταξά και να αναδειχθεί επικεφαλής του ελληνικού κράτους. Απέτυχε παταγωδώς με διαδικασίες που δεν θα μας απασχολήσουν εδώ, αποπέμφθηκε από την κυβέρνηση στις αρχές του 1937 και κατέληξε εξόριστος λίγο πριν από τη γερμανική εισβολή ως "ύποπτος συνεργασίας με τον εχθρό".

Εξ αιτίας αυτής ακριβώς της αποτυχίας του είναι που βρίσκουμε σωστό να ασχοληθούμε μαζί του. Σήμερα ο ελληνικός φασισμός, το κοχλάζον παρακρατικό υπόστρωμα του ελληνικού κράτους στον μεσοπόλεμο, υποτιμάται με κάθε ευκαιρία. Σύμφωνα με τις τρέχουσες απόψεις, ο φασισμός στην Ελλάδα ήταν ένα ασήμαντο φαινόμενο, μια ιδέα που πέρασε "ξώφαλτσα" και παρέμεινε περιθωριακή, αταίριαστη καθώς ήταν με τη φύση του "ελληνικού λαού". Είναι ένα εγχείρημα που απαιτεί την περιθωριοποίηση, όχι μόνο ανθρώπων όπως ο Σκυλακάκης και οι συνεργάτες του της ΟΕΚΚ, αλλά και ακόμη ευρύτερων και σημαντικότερων φαινομένων με κορυφαίο το φαινόμενο του λεγόμενου "δοσιλογισμού". Εμείς από την άλλη έχουμε βάλει σκοπό να αποδείξουμε πως άνθρωποι σαν τον Σκυλακάκη και τους συν αυτώ, στην εποχή τους δεν υπήρξαν ούτε περιθωριακοί, ούτε γραφικοί. Αντιθέτως, τα γυρίσματα της ελληνικής ιστορίας ήταν τέτοια που πολλές φορές χάρισαν σε τέτοιους τύπους, αν μη τι άλλο το δικαίωμα στο όνειρο. Ακόμη κι αν αυτό το όνειρο, όπως στην περίπτωση του Σκυλακάκη, περιλάμβανε την ανέλιξή τους στην κορυφή της ελληνικής κρατικής εξουσίας.

Τα κείμενα που ακολουθούν φυσικά δεν εξαντλούν το θέμα μιας βιογραφίας του Σκυλακάκη. Καταφέρνουν ωστόσο να δώσουν την εικόνα ενός ανθρώπου κάθε άλλο παρά περιθωριακού ή γραφικού. Παλιός σύμμαχος του Μεταξά, "παλιός φίλος" του Σοφοκλή Βενιζέλου "από τη σχολή των Ευελπίδων", μπλεγμένος σε πολιτικές και οικονομικές συνωμοσίες, κρυφός και φανερός καθοδηγητής ναζιστικών οργανώσεων, άνθρωπος με ισχυρούς εχθρούς, αλλά και ισχυρούς φίλους μεταξύ των οποίων και ο βασιλιάς, και τελικά βραχύβιο "νούμερο 2" του ελληνικού κράτους, ο Σκυλακάκης είναι ένα από αυτά τα πρόσωπα της ελληνικής ιστορίας που έχουν περάσει στην ανυπαρξία (σχεδόν) από ένα κακό γύρισμα της τύχης. Και σίγουρα όχι δίχως σοβαρές πολιτικές αιτίες.

Τα όσα περιλαμβάνονται εδώ εντοπίστηκαν κατά τη διάρκεια της συγγραφής του "Ο δρόμος προς τη φασιστική δικτατορία ως τμήμα του δρόμου προς τον πόλεμο (1933-1936)" που δημοσιεύθηκε στο τεύχος 24 του περιοδικού Antifa: Πόλεμος Ενάντια στο Φόβο. Τα περί της εφημερίδας Κράτους και της ΟΕΚΚ περιλαμβάνονται στο "Δυο Μήνες του '34" που δημοσιεύθηκε στο τεύχος 19. Όλα αυτά μπορεί να τα δει κανείς στο site των εκδόσων (antifascripta.net > προηγούμενα τεύχη) και καλά θα έκανε να τα διαβάσει αν θέλει μια πρώτη εξοικείωση με τα πρόσωπα και τα γεγονότα στα οποία αναφέρονται τα όσα ακολουθούν.

ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ, 19/5/1936

ΑΝΕΛΑΒΕ ΧΘΕΣ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ Ο ΣΥΝΤ/ΑΡΧΗΣ ΣΚΥΛΑΚΑΚΗΣ,

ΕΝΑΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΡΧΗΓΟΥΣ ΤΟΥ “ΚΥΡ. ΚΡΑΤΟΥΣ”

Η μοναρχοπλουτοκρατική κυβέρνηση του Μεταξά συμπληρώθηκε χθες το μεσημέρι -κάπως βιαστικά και απρόοπτα- προσλαμβάνοντας δύο νέους υπουργούς. Τον απόστρατο συνταγματάρχη Σκυλακάκη για το υπουργείο των Εσωτερικών και τον απόστρατο συνταγματάρχη Σφακιανάκη[1] για Γενικό Διοικητή Κρήτης. Ο Λογοθέτης που είχε πριν το υπουργείο των Εσωτερικών, μένει υπουργός της δικαιοσύνης που ήταν και πρώτα.

Η αιφνιδιαστική αυτή μεταβολή στη διεύθυνση του υπουργείο των Εσωτερικών έχει μεγάλη σημασία για τον εργαζόμενο λαό γιατί αποτελεί ένα σοβαρό βήμα στην εφαρμογή του σχεδίου για τη φασιστικοποίηση του κρατικού μηχανισμού και την προετοιμασία του εδάφους για την επιβολή της φασιστικής διχτατορίας του Μεταξά προς την οποία ποτέ δεν έπαψε να αποβλέπει ο χιτλερόφιλος πρωθυπουργός.

Ποιος ο Σκυλακάκης

Ο συνταγματάρχης Σκυλακάκης είναι σήμερα ένα από τα εντατικά δρώντα στελέχη του ελληνικού φασισμού. Είνε από τους ιδρυτές της οργάνωσης "Εθνικόν Κυρίαρχον Κράτος", ο μυστικός Γενικός Αρχηγός των τριεψιλιτών της Ελλάδας[2] και στενός συνεργάτης της φασιστικής φυλλάδας "Εστία". Ο σύνδεσμός του με τον Μεταξά χρονολογείται από την εποχή των επιστρατικών συλλόγων των οποίων ήταν ένα από τα πιο δραστήρια και αιμοβόρα στελέχη. Στο 1923 τον βρίσκουμε επιτελάρχη του μεταξικού κινήματος των Γαργαλίδη - Λεοναρδόπουλου (...)

Αυλικός αξιωματικός, έμεινε μετά το κίνημα αυτό ένα από τα πιο αφοσιωμένα στελέχη της μοναρχίας και βρίσκεται αναμεμειγμένος σε όλες τις φιλομοναρχικές κινήσεις που γινόντουσαν τότε, όπως βρίσκεται αναμεμειγμένος και στα περισσότερα από τα αποτυχημένα κινήματα που οργάνωναν οι Παγκαλικοί μετά την πτώσιν της διχτατορίας του Πάγκαλου. Στο διάστημα αυτό εργαζόταν ως

---

[1] Ο Σφακιανάκης ήταν Βενιζελικός. Ανέλαβε τη Γενική Διοίκηση Κρήτης με τη συναίνεση του Σοφοκλή Βενιζέλου και αργότερα αρνήθηκε να παραιτηθεί από τη θέση. Γενικότερα, από τον Μάη του '36 μέχρι την κήρυξη της δικτατορίας οι διοικητές περιφερειών, οι νομάρχες κλπ αντικαταστάθηκαν με ανθρώπους της επιλογής Μεταξά, πολλοί από τους οποίους προέρχονταν από την "Οργάνωση Εθνικό Κυρίαρχο Κράτος" και κάποιοι από το κόμμα των φιλελευθέρων.

[2] Είναι η μόνη φορά που έχουμε δει να αναφέρεται κάποια σχέση του Σκυλακάκη με την ΕΕΕ.

μηχανικός στην εργοληπτική εταιρεία "Αθηνά", στην οποία παίζει μεγάλο ρόλο, γιατί καταφέρνει να προσκομίζει χάρις στις σχέσεις του με στρατοκρατικούς και πλουτοκρατικούς κύκλους κερδοφόρες δουλειές. Από τις σχέσεις του αυτές βρίσκει και τα χρήματα για να ενισχύσει τις οργανώσεις των τριεψιλιτών, των οποίων κι έγινε ο γενικός αρχηγός. Την αρχηγία αυτή την κρατεί μυστική γιατί δεν σύμφερνε ακόμη να φανερωθεί και οι οργανώσεις άλλωστε δεν καταφέρνουν να προκόψουν.

Στους κύκλους της "Εστίας" ήταν ο άνθρωπος ο ικανός να οργανώσει και να κατευθύνει και απολαβαίνει μεγάλη εκτίμηση. Γι' αυτό, όταν ιδρύεται η οργάνωση του "Εθνικού Κυρίαρχου Κράτους", αυτός είνε που αναλαβαίνει την αρχηγία της[3]. Η εποχή εκείνη χαρακτηρίζεται από μια εντατική εξόρμηση των φασιστικών στοιχείων. Εκδίδεται η εφημερίδα "Κράτος" για να διαδόσει τα φασιστικά συνθήματα. Πάλι ο Σκυλακάκης καλείται σαν καθοδηγητής της. Και τότε εμφανίζεται πια φανερά σαν η ψυχή των φασιστικών οργανώσεων. Αρθρογραφεί με την υπογραφή του, κάνει χονδροκομένη δημοκοπία, θορυβεί με όλες τις δυνάμεις του. Στην προσπάθειά του αυτή τον σεγκοντάρει η "Εστία" και βοηθούν οι επιτελείς του, ανάμεσά στους οποίους πρώτος και καλύτερος ο Μίκης Μελάς, τοπικός αρχηγός των τριεψιλιτών της Αθήνας[4], αλλά όλη η προσπάθεια συναντά την αδιαφορία του λαού. Η εφημερίδα δεν μπορεί να σταθεί. Αρχίζουν τα τσακώματα γιατί τα ψιλά εξαντλήθηκαν και οι κεφαλαιούχοι δυσκολεύονται να δώσουν άλλα, αφού η εφημερίδα δεν πουλά ούτε 500 φύλλα. Ο Σκυλακάκης αναγκάζεται να αποχωρήσει από τη διεύθυνση της εφημερίδας που κλείνει [...] λίγες βδομάδες αργότερα, αλλά μένει πάντα η ψυχή όλων των φασιστικών προσπαθειών που διερμηνεύονται πια μόνον από την "Εστία". Στο περιβάλλον ακριβώς της "Εστίας" βρίσκεται έχτοτε πρωτοπαλλήκαρο πάντα ο Σκυλακάκης και από κει ξεπετάχθηκε υπουργός των εσωτερικών της κυβέρνησης Μεταξά.

Πρόκληση κατά του λαού

Η ανάθεση του υπουργείο των Εσωτερικών σ' ένα τέτοιο υποκείμενο, ύστερα μάλιστα από τα γεγονότα της Θεσσαλονίκης και ενώ σύσσωμος ο λαός ζητά να παραιτηθεί η κυβέρνηση Μεταξά και να γίνει εκκαθάριση στα αστυνομικά σώματα από τους δολοφόνους και τ' αντιδραστικά στοιχεία, αποτελεί μια θρασύτατη πρόκληση κατά του λαού. Αλλά ξεσκεπάζει συνάμα και τις προθέσεις του χιτλερόφιλου Μεταξά, που εφαρμόζοντας καλομελετημένο σχέδιο, πάει να καταλάβει τα κατώτερα πόστα του μηχανισμού. Κατέχει κι' όλας ο ίδιος τα πολεμικά υπουργεία. Βάζοντας τον ηγέτη των φασιστικών οργανώσεων στο υπουργείο των Εσωτερικών, πιάνει ένα ακόμη, το ουσιωδέστερο πόστο. Η χωροφυλακή, η αστυνομία, η διοίκηση ολόκληρη βρίσκεται στα χέρια τους. Οι δολοφόνοι Ντάκοι[5], τα αντιδραστικά στοιχεία της διοίκησης θα ενισχυθούν.

Ο κίνδυνος του φασισμού γίνεται έπειτα από τη μεταβολή αυτή περισσότερο άμεσος. Για τον λόγο αυτό οι εργαζόμενοι της Ελλάδας, περισσότερο από κάθε άλλη φορά, πρέπει να αγωνιστούν για να ανατρέψουν την κυβέρνηση Μεταξά και να επιβάλλουν τον σχηματισμό μιας κυβέρνησης από την πλειοψηφία της βουλής, που θα εφαρμόσει την συμφωνία[6] και θα τιμωρήσει παραδειγματικά τους δολοφόνους των εργατών της Θεσσαλονίκης.

[3] Όπως γνωρίζει όποιος έχει διαβάσει το "Δυο μήνες του '34" στο τεύχος 19, ή την εφημερίδα "Κράτος", η υπόθεση των συντακτών του Ριζοσπάστη ότι ο Σκυλακάκης δρούσε το '34 ως πειθήνιο όργανο της "Εστίας" είναι λανθασμένη.

[4] Ο Μίκης Μελάς αποχώρησε από την Ο.Ε.Κ.Κ. ενώ επίκειτο αποκάλυψη σκανδάλων που αφορούσαν τον "γυναικαδελφό" του κύριο Γεώργιο Πεσμαζόγλου, σχεδόν μόνιμο υπουργό κυβερνήσεων του μεσοπολέμου. Σχετικά δες το "Δυο Μήνες του '34", όπως παραπάνω.

[5] Εννοεί τον διοικητή της χωροφυλακής Θεσσαλονίκης Ντάκο. Ο Ντάκος έδωσε την εντολή να ανοίξει πυρ εναντίον των άοπλων απεργών τον Μάη του 1936.

[6] Εννοεί το σύμφωνο Σοφούλη Σκλάβαινα για το οποίο ο αναγνώστης μπορεί να δει το τεύχος 24.

Μια συναντηση στη βιλα του Μεταξα στην Εκαλη
Εφημεριδα "Ελευθερια", 21/7/1939

[Το απόσπασμα που ακολουθεί προέρχεται από το βιβλίο του Σπύρου Λιναρδάτου "Πώς εφτάσαμε στην 4η Αυγούστου", Εκδόσεις Θεμέλιο, 1988 (Α' Έκδοση 1966), σελ., 232-237. Όπως συμβαίνει συνήθως βέβαια, η άποψη του συγγραφέα καθορίζει και τα λεγόμενα. Ο Λιναρδάτος έγραψε τα όσα ακολουθούν το 1966, εποχή κατά την οποία η αριστερά επεδίωκε με όλες της τις δυνάμεις την ενσωμάτωσή της στο σύστημα. Κατά συνέπεια ολόκληρο το βιβλίο προσπαθεί να αποδείξει ότι η τακτική επιδίωξης συμμαχιών που ακολούθησε το ΚΚΕ κατά τη διάρκεια του 1936 ήταν σωστή και ότι, αν απέτυχε, απέτυχε γιατί οι Βενιζελικοί υποτίμησαν τον κίνδυνο της επερχόμενης δικτατορίας. Για μια διαφορετική γνώμη και για αποσαφηνίσεις γύρω από τα πρόσωπα και τα πράγματα που αναφέρονται παρακάτω, μπορεί κανείς να διαβάσει τα όσα περιλαμβάνονται στο τεύχος 24 του περιοδικού Antifa: Πόλεμος Ενάντια στο Φόβο.
Δυστυχώς προς το παρόν αδυνατούμε να βρούμε την ίδια την εφημερίδα "Ελευθερία" ολόκληρο το κείμενο της οποίας αναμφίβολα θα παρουσίαζε εξαιρετικό ενδιαφέρον, ειδικά τα κομμάτια περί "εικοσαετή εμφυλίου πολέμου" και "αδιεξόδων του πολιτικού συστήματος" τα οποία ο Λιναρδάτος θεωρεί καλό να παραλείψει].

Ο Σοφ. Βενιζέλος είχε κλείσει συμφωνία με τον παλιό του φίλο υπουργό των Εσωτερικών Σκυλακάκη που πρότεινε στο γιο του Ελ. Βενιζέλου να υποστηρίξει τη δικτατορία και σε αντάλλαγμα να γίνει αντιπρόεδρος της κυβέρνησης. Ο Σοφ. Βενιζέλος δέχτηκε με τον όρο να επανέλθουν στο στράτευμα οι απότακτοι του κινήματος της 1ης Μαρτίου, η αναστολή των δημοκρατικών ελευθεριών να κρατήσει το πολύ δύο χρόνια και ύστερα να γίνουν εκλογές. Ο Σκυλακάκης έθεσε τους όρους του Βενιζέλου υπόψη του Μεταξά, ο οποίος δήλωσε πως τους δέχεται.

Στα τέλη Ιουνίου ο Σοφ. Βενιζέλος επισκέφθηκε τον Μεταξά στη βίλλα του στην Εκάλη. Στη συνάντηση αυτή στην οποία πήρε μέρος και ο Σκυλακάκης, επισφραγίστηκε η αντιλαϊκή συμφωνία. Ο Μεταξάς εξέφρασε τη χαρά του γιατί αποκαθιστούσε τις σχέσεις του με την οικογένεια Βενιζέλου και ο Σοφοκλής του υποσχέθηκε ότι και ο Πλαστήρας θα βοηθούσε τη δικτατορία.

Πραγματικά, στις 29 Ιουνίου δημοσιεύτηκαν σε εφημερίδες της Θεσσαλονίκης δηλώσεις του Ν. Πλαστήρα που ανάμεσα στ'άλλα έλεγε τα εξής:

> Κατά τας ημέρας αυτάς διαδίδονται πολλά περί εγκαθιδρύσεως εις την Ελλάδα δικτατορίας εκ μέρους των κυβερνώντων σήμερον. Θα ήτο τη αληθεία ευχής έργον αν ήτο δυνατόν να πραγμα-

τοποιηθεί η ιδέα αυτή το ταχύτερον, διότι προσωπικώς πιστεύω, όπως πάντοτε και τώρα, ότι μόνον μια ηθική αφατρίαστος δικτατορία είναι δυνατόν να σώσει την χώραν από την πλήρη αποσύνθεσιν που την οδηγεί ακατασχέτως ο άθλιος ανταγωνισμός των πολιτικών παρατάξεων. Εάν το σημερινόν καθεστώς έχει προσανατολισθεί προς τοιαύτην κατεύθυνσιν και αισθάνεται ότι έχει εις τους κόλπους του τα απαραίτητα στοιχεία και τον άνδρα ο οποίος θα αποτελέσει τον ιθύνοντα νουν και θα έχει την ικανότητα και την δύναμιν να άρει εκ του μέσου τας αιτίας, αι οποίαι κρατούν τον λαόν εις δύο συγκρουομένας μερίδας, δεν πρέπει ουδ'επί στιγμήν να διστάσει, διότι οι καιροί οι μενετοί.

Το ιστορικό της συμφωνίας του με τους Θ. Σκυλακάκη και Ι. Μεταξά για την κήρυξη της δικτατορίας το εξέθεσε αργότερα ο ίδιος ο Σοφ. Βενιζέλος σε άρθρο του στην ελληνική εφημερίδα του Παρισιού "Ελευθερία" στις 21 Ιουλίου 1939. Παραθέτουμε παρακάτω τα κυριότερα σημεία του εξαιρετικά αποκαλυπτικού αυτού άρθρου:

Η έκδοσις της "Ελευθερίας" μου δίδει την ευκαιρίαν να δόσω μερικάς εξηγήσεις ως προς τον ρόλον, τον οποίον έπαιξα κατά το βραχύ πολιτικόν μου στάδιον, ιδίως δε κατά την περίοδον ήτις προηγήθη της απαισίας δικτατορίας, διότι εις πολλούς θα γεννηθεί ίσως η αμφιβολία, εάν η δημοσιευθείσα επιστολή μου εις το πρώτον φύλλον της "Ελευθερίας" δεν ευρίσκεται εις αντίθεσιν με τα γεγονότα, γνωστού όντος ότι όχι μόνον δεν αντέδρασα, αλλά και υπεβοήθησα εις την κήρυξιν της δικτατορίας.

Συνεχίζοντας λέει ότι αντιλήφθηκε πως μετά το θάνατο του πατέρα του ήταν γενική η ευχή του "φιλελευθέρου κόσμου" να αναμιχθεί ενεργά στην πολιτική και να μπει στη διοίκηση του Κόμματος των Φιλελευθέρων.
Δέχτηκε τη θέση αυτή για να συμβάλει στην πραγματοποίηση της πολιτικής, "την οποίαν ολίγον προ του θανάτου του εθέσπισε και επέβαλεν εις τους οπαδούς του ο πατέρας μου". Κατόπιν μιλεί για την εικοσαετή εμφύλια διαμάχη στην Ελλάδα, για το αδιέξοδο που δημιουργήθηκε και ισχυρίζεται ότι ήθελε να συντελέσει στην αποκατάσταση της εθνικής ενότητας και την κατάργηση του αντιβενιζελικού κράτους. Δυστυχώς όμως, υποστηρίζει, από τις επαφές του με τα κόμματα διαπίστωσε ότι δεν μπορεί να αποκατασταθεί η εθνική ενότητα γιατί κάθε φορά την τελευταία στιγμή επεμβαίνουν "σκοτειναί δυνάμεις" που ανατρέπουν τη συμφωνία των κομμάτων. Και το άρθρο συνεχίζει:

Κατά την εποχήν εκείνην εμεσολάβησεν ο διορισμός ως υπουργού των Εσωτερικών του κ. Σκυλακάκη, μετά του οποίου με συνέδεε παλαιά φιλία από την Σχολήν Ευελπίδων, όπου εφοιτήσαμεν ως συμμαθηταί. Αμέσως έσπευσα να τον συναντήσω και να του εξηγήσω υπό ποίας προϋποθέσεις εισήλθον εις την πολιτικήν και ποίους σκοπούς επεδίωκον. Διεπίστωσα ευθύς εξαρχής ότι υπήρχε μεταξύ μας πλήρης κοινότης αντιλήψεων ως προς την λύσιν της καταστάσεως και ιδιαιτέρως του στρατιωτικού ζητήματος.
Ήτο η πρώτη ενθάρρυνσις που μου εδόθη εκ μέρους ενός εκ των κυριοτέρων κυβερνητικών παραγόντων, διότι από τας συναντήσεις με τον κ. πρόεδρον της κυβερνήσεως δεν είχα κατορθώσει να αποσπάσω ουδέ την ελαχίστην υπόσχεσιν διά την προσεχή λύσιν του αποτακτικού, με την πρόφασιν ότι οι υπηρετούντες αξιωματικοί αντετίθεντο εις οιανδήποτε αλλαγήν της επετηρίδας... Μίαν πρωίαν ο κ. Σκυλακάκης μου τηλεφωνεί ότι έχει ανάγκην να με συναντήσει επειγόντως. Αν δεν με απατά η μνήμη, μετέβην προς συνάντησίν του εις την ιδιαιτέραν κατοικίαν του.

Μου είπεν ότι εκ της βραχυχρονίου υπηρεσίας του εις το υπουργείον Εσωτερικών και της επαφής του μετά της κοινοβουλευτικής επιτροπής επί της εξουσιοδοτήσεως εσχημάτισε την πεποίθησιν ότι η χώρα πρέπει το ταχύτερον να απαλλαγεί της "τροχοπέδης του κοινοβουλευτισμού" εάν θέλωμεν να ορθοποδήσει και εζήτησε την υποστήριξίν μου. Οφείλω να κάμω μίαν παρένθεσιν. Από καιρό είχα παύσει να είμαι θιασώτης του άκρατου κοινοβουλευτισμού, ιδίως δε ως ούτος ελειτούργει παρ'ημίν. Διά τούτο δεν εδίστασα να απαντήσω εις τον κ. Σκυλακάκην ότι δεν είχον καμίαν αντίρρησιν να παράσχω την υποστήριξίν μου προς την κατεύθυνσιν ταύτην, εφ'όσον θα εδίδετο εθνική μορφή εις την νέαν κατάστασιν, η οποία θα περιελάμβανε στοιχεία εξ όλων των παρατάξεων, εις εμέ δε θα εδίδοντο εγγυήσεις διά την κατάργησιν του αντιβενιζελικού κράτους και την λύσιν του αποτακτικού.

Η απάντησίς μου ευχαρίστησε ιδιαιτέρως τον κ. Σκυλακάκην, ώστε έσπευσε να τηλεφωνήσει εις τον πρόεδρον της κυβέρνησεως, ευρισκόμενος εις Εκάλην προς ανάπαυσιν, ότι θα ήτο απολύτος ανάγκη να συνατηθώμεν εντός της ημέρας. Και ούτω μας ωρίσθη συνάντησις διά το απόγευμα. Επανέλαβον και εις τον κ. πρόεδρον της κυβερνήσεως υπό ποίας προϋποθέσεις θα εδεχόμην να μετάσχω των ευθυνών της νέας καταστάσεως. Ο Μεταξάς μετά συγκινήσεως μου έσφιξε το χέρι και μου είπεν αυτολεξεί: "Συνθλιβόμενος μεταξύ των δύο μεγάλων πολιτικών παρατάξεων, μου είναι αδύνατον να προβώ εις λύσεις ικανοποιούσας το Κόμμα των Φιλελευθέρων, αλλά μόλις θα κηρυχθεί η δικτατορία θα έχω την ευχέρειαν να προβώ ραγδαίως εις τας λύσεις που ζητείτε, τόσον την κατάργησιν του αντιβενιζελικού κράτους, όσον και την λύσιν του στρατιωτικού ζητήματος, και σας υπόσχομαι και επί των δύο τούτων σημείων να σας δόσω πλήρη ικανοποίησιν και συγχρόνως θα σας προσλάβω ως αντιπρόεδρον της κυβερνήσεως.

Έσπευσα να του απαντήσω ότι τα αξιώματα με ενδιέφερον πολύ ολίγον και ότι θα εδεχόμην να μείνω και εκτός κυβερνήσεως παρέχων την υποστήριξίν μου, αρκεί να εκπληρωθούν αι υποσχέσεις αίτινες μου εδόθησαν ανωτέρω και τούτο διά να μη χαρακτηρισθώ ως απλούς εξωμότης εκ μέρους εκείνων, οίτινες εστήριζαν τας ελπίδας των επ'εμού, οπότε και η συνδρομή μου θα ήτο εντελώς περιττή.

Ωμιλήσαμεν κατόπιν διά το χρονικόν όριον, το οποίον έπρεπε να θέσωμεν ως διάρκειαν του νέου καθεστώτος, το οποίον πάντως δεν θα ήτο ανώτερον των δύο ετών, ως και περί όλων των προβλημάτων, που απησχόλουν την χώραν (κοινωνικόν, εκπαιδευτικόν, υπαλληλικόν, Τύπου), εις τα οποία εμείναμε σύμφωνοι και εχωρίσθημεν υπό τους καλυτέρους οιωνούς.

Ολίγας ημέρας αργότερον, επανερχόμενος εις το ξενοδοχείον μου περί το μεσονύκτιον, πληροφορούμαι, από δημοσιογράφους την κήρυξιν της δικτατορίας. Αλλ'ούτε και την επομένην εκρατήθην ενήμερος των συμβάντων. Μόνον διάφοροι ανεύθυνοι παράγοντες, ανήκοντες εις την αντίθετον πολιτικήν παράταξιν, με επισκέφθησαν διά να μου προτείνουν εάν θα ήμην διατεθειμένος να εισέλθω εις την νέαν κυβέρνησιν. Απήντησα ότι με τον πρόεδρον της κυβερνήσεως είχομεν συμφωνήσει εφ'όλων των ζητημάτων και εάν θα ήτο διατεθειμένος να εκπληρώσει τας υποσχέσεις του, θα ήμην πρόθυμος να μετάσχω των ευθυνών της δικτατορικής κυβερνήσεως. Ουδεμία απάντησις μου εδόθη και αντελήφθην πλέον σαφώς ότι η αθέτησις ήτο πλήρης. Αφήνω, συνεπώς, εις τον ελληνικόν λαόν να κρίνει την διαγωγήν του Μεταξά, όστις εγείρει αξιώσεις διαπαιδαγωγήσεως της ελληνικής νεολαίας και γενικότερον του ελληνικού λαού.

Αλλά με τη δημοσίευση της απολογίας αυτής του γιού του ιδρυτή του Κόμματος των Φιλελευθέρων, δινόταν στον ελληνικό λαό -σ'όσους θα έφτανε άμεσα ή έμμεσα το περιεχόμενο του άρθρου- η ευκαιρία να κρίνει τη διαγωγή του Σοφ. Βενιζέλου ο οποίος, πίσω από τις πλάτες του λαού και του ίδιου του

κόμματός του (ο Σοφούλης δεν ήξερε τίποτε για τις συνεννοήσεις αυτές του Σ. Βενιζέλου), συνωμοτούσε με τους πιο φανατικούς εχθρούς της Δημοκρατίας για την κατάπνιξη των λαϊκών ελευθεριών. Τη σημασία αυτή των αποκαλύψεών του φαίνεται ότι, την τελευταία στιγμή, την κατάλαβε ο Σοφ. Βενιζέλος και προσπάθησε να βρει τους υπευθύνους της εφημερίδας για να αποσύρει το άρθρο του ή να το τροποποιήσει. Αλλά ήταν πια αργά. Είτε γιατί δεν κατόρθωσε να βρει τους υπευθύνους, είτε γιατί οι ίδιοι κατάλαβαν τις προθέσεις του και δεν παρουσιάστηκαν, η "απολογία" του Σοφ. Βενιζέλου δημοσιεύτηκε ολόκληρη. Πρέπει να σημειωθεί πως η "Ελευθερία" τυπωνόταν στο Παρίσι κατά ένα μισοπαράνομο τρόπο, γιατί η γαλλική κυβέρνηση, για ευνόητους λόγους, δεν επέτρεπε τις πολιτικές κινήσεις κατά της ελληνικής κυβέρνησης.

Ο απόστρατος συνταγματάρχης Θεόδωρος Σκυλακάκης σε μία σπάνια φωτογραφία του όταν κατέθετε υπέρ του πρίγκιπα Ανδρέα σε ένα από τα στρατοδικεία μετά την μικρασιατική εκστρατεία. Ο πρίγκηψ καταδικάστηκε αλλά δεν εξετελέσθη.

Οι διώξεις του Σκυλακάκη ενάντια στην οργανωμένη εργατική τάξη ήταν ανελέητες. Το ίδιο και το μίσος εναντίον του.

ΣΠΟΥΔΕΣ ΣΤΟ
ΓΑΛΑΝΟΜΑΥΡΟ